

Univerzita Karlova v Praze
Ústav české literatury a komparatistiky

Posudek diplomové práce Barbory Doležalové
Návrat baroka v hispanoamerickém románu 20. století –
Asturias, Carpentier, Roa Bastos

Barbora Doležalová ve své diplomové práci sleduje hned několik cílů. Ten primární prozrazuje název, tzn. analýza (neo)barokních tendencí v hispanoamerickém románu dvacátého století. Další ambicí je ale také snaha „přehodnotit a kriticky nahlédnout literární teorie, které popisují návrat baroka.“ Tomuto směřování proto odpovídá i kompoziční uspořádání textu: do metodologického a estetického rámce, jenž uvádí a současně problematizuje různé přístupy k barokní estetice, jsou vloženy tři, v základě kazuistické, studie věnované konkrétním hispanoamerickým románům. Takto definovaná práce v podstatě ideálním způsobem propojuje oba diplomantčiny studijní obory.

V první části práce autorka definuje stěžejní dominanty barokní poetiky a estetiky, analyzuje a komparuje jednotlivé přístupy především co se týče „barokních návratů“ či „neobaroka“, jež shledává z různých důvodů reduktivní a jako metodologickou inspiraci si vybírá pojetí ambivalence povrchu a hloubky Josefa Vojvodíka. Nechybí též popis a analýza specifík amerického baroka – jiná povaha barokního synkretismu, prolínání lidových a elitních prvků, odlišné pojetí expresivity a realističnosti, vliv předkolumbovských kultur, apod.

Kazuistické studie tří hispanoamerických románů vycházejí z této metodologické teoretické části nejen coby funkční aplikace, ale prostřednictvím různých odkazů též jako jejich kritická analýza. V první řadě je třeba ocenit už výběr textů – autorka záměrně vybrala romány z různých dekád, což umožňuje místo pouhého evidování výskytu barokních prvků na jazykové, tematické a motivické úrovni také zachycení jejich dynamiky a proměn. Každý autor navíc reprezentuje jinou národní literaturu (kubánskou, guatemalskou a paraguayskou), čímž je zastoupena nejen s barokem tradičně spojovaná karibská oblast, a odlišný žánr (kronika, román pralesa, román o diktátorovi). V neposlední řadě hrál při výběru roli i jejich deklarovaný či (ne)předpokládaný vztah k barokní

estetice – Alejo Carpentier patří ke kanonickým apologetům hispanoamerického literárního baroka, román Roy Bastose se s barokem spojuje pouze v jazykových souvislostech a u Asturiase se jakékoli barokní tendence nehledají vůbec.

Analýza dílčích barokních aspektů – nejen jazykových, tematických a motivických, ale i narativních je výsledkem velmi pozorného a precizního čtení a svědčí o autorčině bezpečné orientaci v širších kontextech hispanoamerické literatury i barokní poetice. Diplomantce se podařilo v předkládané práci skutečně popsat principy neobarokní estetiky a jejich vliv na moderní hispanoamerický román. Za mimořádně podnětnou považuji problematizaci carpentierovského konceptu „zázračného reálna“, které je tradičně – a téměř automaticky – s barokovostí spojováno. Přičemž v pojetí Barbory Doležalové není „magický realismus“ kategorií klíčovou, ani samozřejmou či dokonce identitotvornou (myšleno pro koncept „jihoamerické literatury). Jako velmi vydatná se též ukázala komparace Carpentierovy esejistiky a románu, respektive barokní esejističnosti a barokního vyprávění. Mezi další originální podněty pak patří žánrová perspektiva – tradice hispanoamerické kroniky, románu pralesa či, s barokem běžně nespojovaný, román o diktátorovi, jež autorku dovedl k bonusové kapitole věnované melancholii. Ve výčtu podobných interpretačních „detailů“ bych mohla pokračovat.

Práce Barbory Doležalové je rozhodně důstojným naplněním požadavků, jež jsou kladeny na diplomové práce, a proto ji s radostí doporučuji k obhajobě a doporučuji hodnotit jako výbornou.

Mgr. Blanka Činátlová, Ph.D.

V Praze 25. ledna 2015